

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Bestuur, Economie en Middelen

DATUM	12-5-2020	REFERENTIE	Charlotte de Lange /Jelmer Prins
ONS NUMMER	820DBA5F	DOORKIESNUMMER	06 11583729 / 06 27587250
NUMMER PS	2020BEM60	E-MAILADRES	Jelmer.Prins@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	Erratum Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 en QuickScan coronacrisis cultuur- en erfgoedsector	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Steunmaatregelen coronacrisis cultuur- en erfgoedsector en aanpassing Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'

Voorgestelde behandeling:

Statenbrief ter bespreking. Het erratum betrekken bij de behandeling van het Statenvoorstel Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'.

Geachte dames en heren,

Inleiding

Op 29 april 2020 heeft u het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' ontvangen. We hebben daarbij toegezegd u op 13 mei aanvullend te informeren over de gevolgen van de coronacrisis voor de cultuur- en erfgoedsector. We hebben een QuickScan uitgevoerd en hebben gesproken met afgevaardigden van de sector, medeoverheden en andere partijen. Met deze Statenbrief willen we u, als aanvulling op het Statenvoorstel d.d. 28 april jl., informeren over de stand van zaken in de Utrechtse cultuur- en erfgoedsector in de coronacrisis. We nemen u mee in de benodigde maatregelen en de effecten hiervan op het voorliggende programma en we doen een voorstel om een steunpakket voor de culturele sector op te zetten.

Voorgeschiedenis

In de afgelopen weken is een QuickScan uitgevoerd onder Utrechtse gemeenten en instellingen. Ook is er overleg gevoerd met de partners in de Stedelijke Regio Utrecht en de minister van OCW en is er contact geweest met een aantal regionale instellingen en met de Utrechtse private fondsen voor de cultuur- en erfgoedsector. Tevens heeft een gesprek plaatsgevonden door gedeputeerde van Muilekom en de Commissaris van de Koning met een vertegenwoordiging van de provinciale culturele sector, die een oproep deed voor een provinciaal steunpakket.

Uit de QuickScan komt het beeld naar voren dat de cultuur- en erfgoedsector in zwaar weer verkeert. Acute nood is nog niet aan de orde, doordat instellingen worden ondersteund door rijksmaatregelen, coullance van overheden bij prestatieafspraken en eigen reserves. Dit geldt echter alleen voor de korte termijn; tussen nu en de zomer zullen de eerste instellingen omvallen. In bijlage treft u de uitkomsten van de QuickScan, waarbij moet worden aangemerkt dat dit een eerste, globaal beeld is van de stand van zaken. Een onderzoek naar de precieze staat en benodigdheden per instelling wordt nog uitgezet, maar de schade loopt voor de regionale culturele infrastructuur in de tientallen miljoenen. De inschatting op basis van de QuickScan is dat de schade voor theaters en schouwburgen per maand 1,6 miljoen bedraagt en voor de podia (inclusief TivoliVredenburg) ruim 1 miljoen euro per maand. De Utrechtse musea lopen per maand dat ze gesloten zijn samen 2 miljoen euro mis. Alleen al voor deze instellingen geldt dus een totaal van 4,6 miljoen euro schade per maand.

Ook gedurende de anderhalve meter-periode zullen de verliezen blijven oplopen. Bovendien is van de rijksmaatregelen nog niet bekend voor welke periode deze gelden. Mede naar aanleiding van de oproep van de sector en op basis van de QuickScan onder gemeenten, zien we de noodzaak om een provinciaal steunpakket op te richten om de sector en de gemeenten de komende jaren op verschillende manieren te kunnen ondersteunen. Denk daarbij aan een noodfonds, maar bijvoorbeeld ook aan het inzetten van deskundigheid. We willen nu een substantieel bedrag van in totaal 6 miljoen euro voor het totale pakket aan steunmaatregelen vrijmaken. We zullen de ontwikkelingen in de cultuur- & erfgoed sector uiteraard nauwgezet blijven volgen.

Voor de dekking van het totale pakket aan provinciale steunmaatregelen kan 500.000 euro worden onttrokken aan het cultuur- & erfgoedprogramma (zie bijgevoegd erratum) en 250.000 euro aan de Utrechtse Cultuurlening. Binnenkort ontvangt u van ons de kadernota 2021-2024 en de concept jaarrekeningen over 2018 en 2019. Bij deze stukken ontvangt u ook een separaat statenvoorstel om in 2020 € 3.250.000 te onttrekken aan de saldireserve en deze beschikbaar te stellen voor het steunpakket voor de culturele sector. Samen met het vrijgemaakte budget binnen het cultuur- & erfgoedprogramma is er dan € 4 miljoen beschikbaar in 2020. Bij de Kadernota 2021-2024 zullen wij u bovendien voorstellen nog eens € 2 miljoen beschikbaar te stellen.

In deze bijzondere tijden zijn we genooddaakt breder te kijken dan alleen onze 'eigen' provinciale cultuur- en erfgoedorganisaties. Niet alleen omdat het weinig zin heeft om een ondersteunende infrastructuur voor educatie, bibliotheken en erfgoed in stand te houden als de doelgroep of de noodzakelijke samenwerkingspartners het niet redden, maar ook omdat we gemeenten willen bijstaan bij het in standhouden van de vitale onderdelen van onze provinciale culturele infrastructuur. Daarvoor staan we als overheden gezamenlijk aan de lat. Ook de minister van OCW heeft naast het budget voor de rijksinstellingen een budget (minimaal 30 miljoen voor alle regio's) beschikbaar gesteld voor de regionale culturele infrastructuur. Als provincie hebben we eerder al besloten coullant om te gaan met prestatieafspraken bij subsidiebeschikkingen die vanwege de coronacrisis niet gerealiseerd kunnen worden. Gemeenten en Rijk schorten huren op, en ook private fondsen denken na over steunmaatregelen. Voor de provincie Utrecht stellen we voor een steunpakket op te richten langs drie sporen:

1. Het ondersteunen van de cultuur- en erfgoedinstellingen waarvoor we in ons cultuur- en erfgoedbeleid verantwoordelijkheid hebben genomen.
2. Het samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort matchen van de rijksmiddelen ter ondersteuning van de regionale culturele infrastructuur in het kader van de Stedelijke Regio Utrecht.
3. Het met een noodfonds ondersteunen van 'instellingen van vitaal belang' binnen de provinciale culturele infrastructuur in samenwerking met gemeenten. Ook ondersteuning van gemeenten behoort tot dit spoor.

1. Ondersteuning cultuur- en erfgoedinstellingen die vallen binnen het provinciaal beleid

We zien het als onze belangrijkste taak om de provinciale partnerorganisaties en de andere instellingen waarvoor we verantwoordelijkheid dragen te ondersteunen in deze onzekere tijden. Daarom is het allereerst van belang het cultuur- en erfgoedprogramma nog voor de zomer vaststellen. Dit biedt partners financiële zekerheid en continuïteit per 1 januari 2021. Op basis van het programma kunnen zij de eigen beleidsplannen opstellen, waarin zij de effecten van de coronacrisis meenemen en kunnen anticiperen op de benodigde maatregelen voor de korte en langere termijn. Deze plannen moeten uiterlijk 1 oktober worden ingediend bij de provincie. Indirect houden we hiermee ook de bredere sector in stand: ZZP'ers die aan het werk kunnen blijven, bibliotheken die ondersteund blijven worden door BiSC etc. Indien noodzakelijk kunnen de cultuur- en erfgoedinstellingen die binnen het provinciaal beleid vallen een beroep doen op de steunmaatregelen.

Waar mogelijk zal de uitvoering van het beleidsprogramma mede gericht zijn op het functioneren van cultuur- en erfgoedinstellingen in de anderhalve meter-samenleving. Hiermee wordt vanuit het programma ook een directe bijdrage geleverd aan het bestrijden van de gevolgen van de coronacrisis. In het bijgevoegde erratum wordt het beleid daarop aangepast.

2. Matching van de rijksmiddelen voor de Stedelijke Regio Utrecht

Dit betreft landelijk in totaal minimaal 30 miljoen euro, hetgeen wordt verdeeld over cruciale, regionale instellingen. Voorwaarde is 50 % cofinanciering door provincies en gemeenten. Het bedrag wordt niet gelijkmatig verdeeld over de provincies, maar hangt samen met de mate van noodzaak bij de instellingen, de reserves en het belang van de instelling in de infrastructuur per discipline. Ook geldt er een op = op principe. Voor de provincie Utrecht betreft dit in ieder geval TivoliVredenburg, Centraal Museum, de Stadsschouwburg, theater Kikker en museum Speelklok uit de gemeente Utrecht die vanwege hun centrale rol in de regio en vanwege hun bijzondere expertise of collectie van cruciaal belang zijn. Uit Amersfoort betreft dit De Lieve Vrouw en mogelijk De Flint. We schatten in dat er voor de instellingen uit Utrecht en Amersfoort in totaal een bedrag van 8,5 miljoen nodig is om tot 31 december de schade te beperken. Als provincie willen we voor de matching op dit moment € 1,5 miljoen beschikbaar stellen. Ook voor de uitvoering van ons provinciale beleid, zijn genoemde instellingen zeer belangrijk. Denk bijvoorbeeld aan TivoliVredenburg als podium voor Jong Talent en als motor voor regionale programmering. Bovendien komt een derde van de bezoekers uit de regio.

3. Een noodfonds voor de ondersteuning van de provinciale culturele infrastructuur

Naar aanleiding van de QuickScan zien we voor de provincie in de provinciale infrastructuur een vergelijkbare rol als de rol die het Rijk inneemt bij de landelijke BIS-instellingen. De provincie Utrecht dankt haar aantrekkelijkheid voor een deel aan haar sterke en vernieuwende cultuur- en erfgoedsector en dat willen we graag zo houden. De provincie kan echter niet de gehele cultuur- en erfgoedsector bijstaan, dus er zullen keuzes moeten worden gemaakt. Welke instellingen zijn van vitaal belang voor de provinciale infrastructuur voor cultuur en erfgoed? Daarbij zullen we vooral kijken naar het belang van culturele voorzieningen in lokale gemeenschappen, zoals streekmusea, bibliotheken en lokale kunstencentra, (pop)podia en theaters. Dit is ook een kwestie van afstemming en uitwerking met andere overheden, instellingen en fondsen. Het steunen van de grote thematische musea in de provincie valt naar verwachting buiten de reikwijdte van dit noodfonds.

Een ondersteuning van vitale onderdelen van de provinciale infrastructuur voor cultuur en erfgoed kan vorm worden gegeven door een noodfonds zoals de minister van OCW dat op landelijk niveau heeft gecreëerd, waarbij een voorwaarde is dat gemeenten matchen. Bij dit laatste is het goed te weten dat veel gemeenten reeds in financiële nood verkeerden voor de coronacrisis vanwege o.a. hoge kosten in het sociale domein. De vorm waarin dit noodfonds wordt gegoten werken we nader uit, in afstemming met een klankbordgroep uit de sector, private fondsen en gemeenten. Er zal een loket worden gecreëerd waar instellingen kunnen aankloppen voor verschillende vormen van steun, waarna beoordeeld wordt of deze van vitaal belang zijn en er zal worden gekeken naar toekomstbestendigheid. Vervolgens zal worden beoordeeld voor welke vorm van ondersteuning een instelling in aanmerking kan komen (lening, garantie, subsidie, inzet van deskundigheid etc.) en voor welk bedrag. Het is een optie om daarbij externe deskundigheid te betrekken, in de vorm van een adviescommissie of een expertteam. Ook wordt cultureel ondernemerschap hierbij gestimuleerd. Op dit moment is een onderzoek in voorbereiding als vervolg op de QuickScan waarin een preciezer beeld wordt opgemaakt van de sector, de benodigdheden en de mogelijke maatregelen. Dit biedt de nodige houvast en duidelijkheid voor de uitvoering van het noodfonds c.q. noodloket.

Essentie / samenvatting

In de afgelopen periode is een QuickScan uitgevoerd naar de effecten van de coronacrisis op de Utrechtse cultuur- en erfgoedsector. Daaruit blijkt dat de sector extra ondersteuning nodig heeft om overeind te blijven. Samen met private fondsen en andere overheden en in nauw overleg met de sector wil de provincie daaraan een bijdrage leveren.

Het voorstel is een budget vrij te maken voor steunmaatregelen voor de cultuur- en erfgoedsector in de provincie Utrecht langs drie sporen:

1. Het ondersteunen van de cultuur- en erfgoedinstellingen waarvoor we in ons cultuur- en erfgoedbeleid verantwoordelijkheid hebben genomen.
2. Het samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort matchen van de rijksmiddelen ter ondersteuning van de regionale culturele infrastructuur in het kader van de Stedelijke Regio Utrecht.
3. Het met een noodfonds ondersteunen van 'instellingen van vitaal belang' binnen de provinciale culturele infrastructuur in samenwerking met gemeenten. Ook ondersteuning van gemeenten valt hieronder.

Voor de dekking van het totale pakket aan provinciale steunmaatregelen kan 500.000 euro worden onttrokken aan het cultuur- & erfgoedprogramma (zie bijgevoegd erratum) en 250.000 euro aan de Utrechtse Cultuurlening.

Daarnaast wordt voor 5,25 miljoen euro een beroep gedaan op de algemene middelen van de provincie Utrecht. Voor 3,25 miljoen euro wordt dekking gezocht uit de algemene middelen bij de behandeling van de jaarrekening 2018 en 2019. Hiervoor ontvangt u een separaat Statenvoorstel. Voor de overige 2 miljoen wordt voorgesteld deze te dekken uit de algemene middelen bij de behandeling van de Kadernota 2021.

Meetbaar / beoogd beleidseffect

Het in stand houden van de vitale onderdelen van de provinciale culturele infrastructuur, met bijzondere aandacht voor de instellingen waarvoor de provincie medeverantwoordelijkheid draagt op basis van het eigen cultuur- en erfgoedbeleid.

Financiële consequenties

Aan het concept cultuur- & erfgoedprogramma wordt ten behoeve van de steunmaatregelen een bedrag van 500.000 euro onttrokken. De meetpunten bij een aantal te behalen resultaten worden daarbij naar beneden bijgesteld (zie Erratum). De overige beschikbare middelen worden binnen het programma ingezet om partnerorganisaties financiële zekerheid te bieden, wettelijke taken en bestuurlijke afspraken uit te voeren (archeologiebeleid, bibliotheekbeleid, monumentenzorg, cultuureducatie) en beleidsprioriteiten uit te voeren. Aan de Utrechtse Cultuurlening zal daarnaast in overleg met het K.F. Hein Fonds en andere partners een bedrag van 250.000 euro worden onttrokken aan niet uitstaande leningen. Voor de resterende 5,25 miljoen euro wordt een beroep gedaan op de algemene middelen. Het budget voor steunmaatregelen cultuur- en erfgoedsector zal worden gestort in de aan begrotingsprogramma 6 Cultuur en erfgoed gekoppelde Reserve CHS en in de periode 2020-2023 tot besteding komen.

De in het Statenvoorstel om het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd' vast te stellen opgenomen kasritmewijziging en begroting worden naar aanleiding van de steunmaatregelen als volgt aangepast (wijzigingen begroting in geel, nader toegelicht in het Erratum in bijlage):

	Verwerking in:	2020	2021	2022	2023	Totaal 2020 - 23
DEKKING Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023		14.784	15.545	15.470	15.470	61.269
Programma 6 Cultuur en Erfgoed excl. NHW	Begroting 2020	15.710	14.430	14.355	14.355	58.850
Technische correcties	Kadernota 2021 Zomernota 2020	-1.128	872	872	872	1.488
Middelen Vijfheerenlanden t.b.v. Cultuur en Erfgoed	Kadernota 2021	202	243	243	243	931
BEGROTING Cultuur- en erfgoed Programma 2020-2023		14.034	15.585	15.560	15.590	60.769
Middelen noodsteun (Reserve CHS)	Zomernota 2020	500				500
Wijzigingen kasritme over de jaren	Kadernota 2021	-250	40	90	120	-

Tabel 1 Alle bedragen in € en x 1.000

Begroting 2020-2023	2020	2021	2022	2023
Beleidsdoel 6.1 Versterken van de culturele infrastructuur				
Meerjarendoel 6.1.1 Cultuureducatie aanbieden	2.085	2.225	2.225	2.205
Meerjarendoel 6.1.2 Bibliothekennetwerk faciliteren	2.310	2.410	2.360	2.360
Meerjarendoel 6.1.3 Festivals laten floreren	969	1.389	1.389	1.389
Meerjarendoel 6.1.4 Het cultuurprofiel van Utrecht verstevigen	444	844	894	894
Middelen exclusief Vijfheerenlanden	5.808	6.868	6.868	6.848
Verhoging budget in verband met nieuwe taken in de gemeente Vijfheerenlanden				

Meerjarendoel 6.1.1 Cultuureducatie aanbieden (KC)	23	64	64	64
Meerjarendoel 6.1.2 Bibliothekennetwerk faciliteren (BiSC)	99	99	99	99
Totaal beleidsdoel 6.1 Versterken van de culturele infrastructuur	5.930	7.031	7.031	7.011
Beleidsdoel 6.2 Behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed				
Meerjarendoel 6.2.1 De kwaliteit van de leefomgeving versterken	488	838	838	888
Meerjarendoel 6.2.2 Monumenten duurzaam restaureren en gebruiken	5.456	5.406	5.406	5.406
Meerjarendoel 6.2.3 Utrechts erfgoed beheren en bekend maken	2.081	2.231	2.206	2.206
Middelen exclusief Vijfherenlanden	8.024	8.474	8.449	8.499
Verhoging budget in verband met nieuwe taken in de gemeente Vijfheerenlanden				
Meerjarendoel 6.2.2 Monumenten duurzaam restaureren en gebruiken (Fonds Erfgoedparels)	68	68	68	68
Meerjarendoel 6.2.3 Utrechts erfgoed beheren en bekend maken (LEU)	12	12	12	12
Totaal Beleidsdoel 6.2 Behouden, benutten en beleven van cultureel erfgoed	8.104	8.554	8.529	8.579
TOTALEN	14.034	15.585	15.560	15.590

Tabel 2 Alle bedragen in € en x 1.000

Vervolprocedure / voortgang

Het erratum kan bij de behandeling van het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong en Altijd' op 20 mei in de Commissie BEM worden besproken en op 3 juni door PS worden vastgesteld. Het besluit over het steunpakket voor de cultuur- en erfgoedsector zal worden genomen bij de behandeling van de Jaarrekening 2018 en 2019 en de Kadernota 2021).

Ten behoeve van het steunpakket wordt een onderzoek uitgevoerd naar de instrumenten die kunnen worden ingezet om de cultuur- en erfgoedsector bij te staan. Naast directe financiële noodsteun kan het gaan om leningen, garantstellingen of andere maatregelen zoals inzet van deskundigheid. Ook de te hanteren criteria – hoe bepalen we of een instelling een vitaal onderdeel is van de provinciale culturele infrastructuur – en de te volgen procedure maken onderdeel uit van de onderzoeksvraag. Dit onderzoek start zo snel mogelijk en wordt bekostigd uit het beleidsprogramma.

Uiteraard zullen gemeenten, private fondsen en vertegenwoordigers van de sector intensief worden betrokken bij de opzet van het provinciale steunpakket, ook om tot een optimale verdeling van verantwoordelijkheid voor de steunmaatregelen te komen.

Concreet voorliggende vraag aan Statencommissie / Provinciale Staten

- Kennisnemen van deze Statenbrief.
- Kennisnemen van het Erratum en dit betrekken bij de behandeling van het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

De voorzitter,

De secretaris,

Bijlagen:

- Uitkomsten QuickScan gevolgen coronacrisis cultuursector
- Erratum Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'

Bijlage – Uitkomsten QuickScan

1. Algemeen beeld coronacrisis

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de cultuur- en erfgoedsector. Inkomsten uit publiek (entree, horeca, zakelijke verhuur) zijn in korte tijd volledig opgedroogd, terwijl vaste lasten doorlopen. Bovendien zijn in de sector veel mensen op ZZP-basis werkzaam waardoor een grote groep werkenden van de een op de andere dag geen inkomsten meer heeft. Vanuit het Rijk zijn een aantal maatregelen getroffen om de eerste nood te verhelpen en ook gemeenten, fondsen en provincies dragen hieraan bij. Bijvoorbeeld door huur op te schorten of coulance te betrachten bij prestatieafspraken van subsidies. Veel instellingen beschikken over (enige) reserves en geven aan het de eerste maanden (tot uiterlijk de zomer) in combinatie met de ondersteunende maatregelen te kunnen redden. Daarna beschikken zij er echter niet meer over enige reserve en zullen er instellingen omvallen. Het feit dat er geen financiële reserves meer zijn, betekent ook dat investeringen in vernieuwing en toekomstige tentoonstellingen en producties op langere termijn zullen achterblijven. Inmiddels is bekend dat dit jaar alle grote evenementen verboden zijn en dat instellingen in zeer beperkte mate weer enig publiek kunnen ontvangen. Maatregelen om de anderhalve meter afstand te garanderen brengen extra kosten met zich mee terwijl de inkomsten beperkt blijven. Voor een aantal sectoren is dit niet rendabel te maken. Ook het treffen van voorbereidingen voor het nieuwe seizoen is moeilijk in deze omstandigheden, wat direct effect heeft op de langere termijn. Specifiek voor monumenten met een culturele functie geldt dat de verplichte eigen bijdragen voor onderhoud- en restauratiesubsidies moeilijker kunnen worden opgebracht.

2. Provincie Utrecht - organisaties waarvoor de provincie verantwoordelijkheid draagt

We hebben bestuurlijk en ambtelijk nauw contact met onze partnerorganisaties in de cultuur- en erfgoedsector (Kunst Centraal, BiSC, Landschap Erfgoed Utrecht, Monumentenwacht, Utrechts Landschap en Steunpunt archeologie en monumenten Utrecht). Zij zijn geen van allen cultuurproducerende instellingen: ze zijn niet afhankelijk van publieksinkomsten, waardoor de effecten van de crisis vooral indirect zijn. Uiteraard heeft het wel effect op de inhoud van hun werk (wegvallende activiteiten, minder vrijwilligers en verantwoordelijkheid voor ZZP'ers), waardoor zij in de komende jaren hun activiteiten zullen moeten aanpassen. Doordat de provincie heeft besloten coulant om te gaan met de prestatieafspraken hebben allen aangegeven op dit moment niet in directe financiële nood te verkeren. In de beleidsplannen voor de komende 4 jaar die zij dit najaar zullen indienen, vragen we de partners in te gaan op de manier waarop zij omgaan met de veranderende situatie.

De andere organisaties waarvoor wij middels exploitatiesubsidies verantwoordelijkheid dragen - festivals en kasteelmusea - ervaren wel directe gevolgen van de crisis. Exploitatie van de door de provincie structureel ondersteunde kasteelmusea Zuylen en Amerongen is voor een belangrijk deel afhankelijk van publieksinkomsten en inkomsten uit evenementen. Voor een deel wordt dit opgevangen met de algemene steunmaatregelen van de Rijksoverheid. Er is nog geen sprake van een financiële noodsituatie. We houden een vinger aan de pols en zullen op een later moment bezien of steun van de provincie nodig is, en in welke vorm. Festivals kunnen dit jaar niet doorgaan. Op de korte termijn kunnen zij financieel overeind blijven door de maatregelen van het Rijk (alle festivals zijn BIS-instellingen of vallen onder Fonds Podiumkunsten), door het aanspreken van eigen reserves en ook voor hen wordt coulance betracht bij prestatieafspraken in subsidiebeschikkingen. Voor de middellange en langere termijn is echter meer nodig en gezien het verlies aan inkomsten van festivals die dit jaar niet door gaan, is het zeer de vraag is of het hen volgend jaar lukt om de festivals te organiseren.

3. Regionale infrastructuur

Uit de QuickScan die is gehouden onder beleidsambtenaren cultuur van gemeenten komt een eerste beeld van de impact van de coronacrisis op de cultuur- en erfgoedsector. De QuickScan gemeenten richt zich op de financiële schade bij culturele instellingen en (zicht op) financiële steun door gemeenten. Het betreft een grove inventarisatie van de situatie. Er is nog geen concreet beeld van de financiële impact op de culturele sector of bij de individuele instellingen in de gemeenten.

Gemeenten

Gemeenten hebben vooralsnog onvoldoende zicht op de omvang van de schade en de benodigde middelen voor de culturele infrastructuur. Dit bemoeilijkt een inschatting van de haalbaarheid voor gemeenten om de culturele

sector overeind te houden. Gemeenten hebben wel de wens om dit verder te inventariseren. Een aantal gemeenten geeft aan dat zij hier een rol voor de provincie zien of samen willen optrekken. Gemeentelijke budgetten staan onder druk en in een aantal gemeenten zijn bezuinigingen voorzien waarbij in een aantal gemeenten het cultuurbudget wordt geraakt. Deze bezuinigingen staan los van de coronacrisis. Maatregelen die gemeenten treffen of overwegen zijn: het bieden van coulance op prestatieafspraken, uitstel van termijnen voor aanvraag en verantwoording, uitstel van belastingbetaling en het opschorten van de huur of vooruitbetalen van subsidie. Kwijtschelding van huur is nog nergens als maatregel toegepast en wordt in een enkele gemeente overwogen.

Instellingen (theaters en podia, kunstencentra, festivals en amateurkunst, bibliotheken en musea):

- De grootste zorg van gemeenten ligt bij de lokale theaters en podia. Ten eerste omdat deze in grote mate afhankelijk zijn van voorstellingen voor publieksinkomsten en ten tweede hebben theaters en podia een belangrijk plek in de culturele infrastructuur omdat hier vaak functies worden gecombineerd zoals cultuureducatie (in de vrije tijd en/ of op school) of een bibliotheek. Over het algemeen is de inschatting dat de verliezen in de periode tot 1 september groot zijn, maar gedragen kunnen worden. Na september zal een aantal instellingen in financiële problemen komen. Na 1 januari voorzien de gemeenten voor alle podia en theaters zodanige financiële problemen dat bijvoorbeeld de salarissen niet meer kunnen worden betaald. Gemeenten schatten in dat de huidige maatregelen (op lokaal en rijksniveau) onvoldoende zijn om deze instellingen overeind te houden.

- Zorgen over kunstencentra en amateurkunst zijn minder acuut en betreffen met name de start van het nieuwe seizoen. Er wordt rekening gehouden met fors minder inschrijvingen. De zorgen betreffen vooral instellingen met vaste kosten (zoals huur of salariskosten) hebben die doorlopen en worden groter als de situatie voortduurt tot na 1 januari.

- Dit geldt ook voor een aantal festivals. Deze kunnen dit jaar niet doorgaan en gezien het verlies dat zij hierop lijden is het de vraag is of het hen volgend jaar lukt om de festivals te organiseren.

- Over bibliotheken zijn door gemeenten geen acute zorgen geuit, omdat deze vallen onder de coulance maatregelen voor de korte en de middellange termijn van de gemeenten. Het risico is wel dat bibliotheken volgend jaar geraakt gaan worden door de bezuinigingen bij gemeenten omdat een aanzienlijk deel van het cultuurbudget wordt besteed aan centrale voorzieningen zoals een bibliotheek. Ook bibliotheken die in een koepel samenwerken met bijvoorbeeld een andere culturele instelling, lopen meer risico.

4. Musea

De QuickScan van de situatie bij de Utrechtse musea levert het beeld op dat er nog geen acute problemen zijn. Wel loopt de inkomstenderving snel op: de elf musea in de stad Utrecht geven aan tot 1 juni 2020 al € 3,1 miljoen mis te lopen. Er zijn volgens cijfers van de Museumvereniging (2018) in de provincie Utrecht 29 musea met in totaal jaarlijks 2.230.000 bezoekers. Daarvan is 41% klein (omzet tot 400.000), 17% middelklein (omzet tussen 400.000 en 800.000), 28% middelgroot (omzet tussen 800.000 en 3.2 miljoen) en 14% groot (omzet vanaf 3.2 miljoen). In werkelijkheid komt het percentage kleine musea ruim boven de 50%, want 15 kleine musea in Utrecht zijn niet geregistreerd bij de Museumvereniging.

De inkomsten van musea bestaan uit 33 miljoen subsidiegelden en 31 miljoen eigen inkomsten. De kosten voor musea bestaan vooral uit personeelskosten (44%), huisvesting (23%) en overige bedrijfsvoering (17%). Dus 84% van de kosten gaan op aan vast lasten. De helft van de inkomsten valt nu weg, terwijl bijna alle kosten doorlopen. Op basis van de cijfers van de Museumvereniging is de inschatting dat de Utrechtse en zijn goed voor musea per maand dat ze gesloten zijn ruim € 2 miljoen mislopen. In de anderhalve meter-samenleving zal dat tekort teruglopen, maar niet substantieel. De vijf grootste musea nemen overigens 65% van het totaal aantal bezoekers voor hun rekening en naar verwachting € 1,3 miljoen van de inkomstenderving.

Musea hebben allemaal te kampen met inkomstenderving. Maar er zijn grote verschillen.

- Musea die voor een deel van hun inkomsten afhankelijk zijn van zaalverhuur, museumwinkel en horeca ligt dat bedrag aanmerkelijk hoger dan voor instellingen die daar niet van afhankelijk zijn.
- Voor musea die geheel door vrijwilligers worden gerund of die een kleine betaalde staf hebben geldt dat zij geen aanspraak kunnen doen op de NOW.

- M.n. kleine musea hebben in verhouding minder last van inkomstenderving. Op korte termijn redden ze het wel. Als er al reserves zijn, worden die nu aangesproken voor het betalen van de vaste lasten en het treffen van maatregelen om weer open te kunnen. Anders aanwenden van de gelden geeft nu even ruimte maar zal op de langere termijn nadelig gaan werken omdat de organisatie dan achterblijft. Noodzakelijke investeringen in vernieuwing blijven liggen.

Musea zijn bezig met het treffen van voorbereidingen om binnen de 1,5 meter samenleving weer open te kunnen. Het is afhankelijk van het soort museum of dit goed te realiseren is. Drempels:

- Bemensing door vrijwilligers. Groot deel van de vrijwilligers bestaat uit senioren. Zij vallen in de risicogroep waardoor het onzeker is of het veilig is om hun werkzaamheden te hervatten. Zonder bemensing is het niet mogelijk of slechts beperkt mogelijk om open te gaan
- Bedienen van installaties door publiek. Moet continue gereinigd worden.
- Routing: bij smalle doorgangen, kleine ruimtes wordt het ingewikkeld om afstand te houden. Hoe te handhaven? Er Afweging of het zin heeft om open te gaan als er maar heel weinig bezoekers veilig naar binnen kunnen.
- Er wordt een groot beroep gedaan op de zorgvuldigheid van bezoekers, vrijwilligers en personeel.

5. Overzicht van rijksmaatregelen

De minister van OCW stelt voornamelijk 300 miljoen euro extra beschikbaar voor de culturele sector. Dit steunpakket omvat vier onderdelen:

1. Het ophogen van de subsidies voor instellingen in de culturele basisinfrastructuur en voor instellingen en festivals die meerjarig worden ondersteund door de zes rijkscultuurfondsen.
2. Het verhogen van bestaande leenfaciliteiten bij het Nationaal Restauratiefonds voor rijksmonumenten.
3. De zes rijkscultuurfondsen krijgen budget voor ondersteuning van cruciale instellingen in de keten die vooral in regio's en steden de culturele infrastructuur dragen, zoals belangrijke gemeentelijke en provinciale musea, (pop-)podia en filmtheaters. Dit betreft in totaal 30 miljoen voor alle provincies en 50 % matching door gemeenten en provincies is een vereiste.
4. De leenfaciliteiten bij Cultuur+Ondernemen worden verhoogd. Cruciale private partijen in de keten, zoals vrije theaterproducenten, commerciële festivals en kunstgaleriën, kunnen bij Cultuur+Ondernemen terecht. Voorwaarde om in aanmerking te komen is dat de huidige steunmaatregelen maximaal zijn benut (NOW, TOGS, Tozo, etc.).

Een klein deel van de instellingen die we tot deze vitale provinciale infrastructuur rekenen, zoals Museum Catharijneconvent, Huis Doorn, Nationaal Glasmuseum, Theater Utrecht, Het Filiaal Theatermakers, Festival Oude Muziek, Nederlands Filmfestival, LKCA, BAK (Basis voor Actuele Kunst – 2 aanvragen) komt in aanmerking voor de rijksmaatregelen (dit betreft de BIS en FPK-instellingen). Het rijksbudget voor regionale infrastructuur is bestemd voor de grootste spelers, die van belang zijn voor het in standhouden van het landelijk bestel – denk aan TivoliVredenburg en het Centraal Museum.